

Gironès

gut de l'obra de l'espectador, el qual malgrat això, s'hi sent lligat per una subterrània familiaritat.

El notori aïllament en què operen, tant Zaragoza com Gironès o Pey, i el plantejament absolutament acomercial del seu treball artístic (edicions no venals, films sense cap distribució, quadres sense vendre, el muntatge mateix de Xiris) els col·loca, a la pràctica, en una situació d'outsider, en una desprofessionalització total, i això és un handicap greu, especialment pel que fa al cinema. El fet d'haver pogut en les formes d'una cultura estrangera (americana) els ha dut en alguns casos (algunes poesies de Pey en són l'exemple) a operar sobre uns contextos socials híbrids, amb massa regust de trasplament. Cal remarcar també el voluntarisme que de vegades empeny a realitzar una determinada feina sense la crítica prèvia necessària. Aquest procés aboca a resultats poc connexos, en no aprofundir prou sobre uns determinats esquemes o pressupostos de partida, i, doncs, pot barrar els resultats de la investigació perseguida.

Caldria que Xiris tingués una continuï-

tat. No hem d'oblidar que aquesta continuïtat està directament relacionada amb la incidència que aconsegueixi, com a centre d'art que vol ser. I que, precisament, una de les seves missions consisteix a eixamplar i popularitzar aquesta incidència. Això depèn, ara (finals d'abril, en escriure aquesta nota), de la col·laboració organitzativa que es trobi i de les possibilitats d'assolir un mínim equilibri econòmic (poder pagar els lloguers, la paperassa, etc.). De moment s'ha muntat una segona exposició amb obres d'Eulàlia, i hi ha projectades: la projecció de pel·lícules d'Antoni Padrós, una exposició de fotografies de Josep Borrell, una dels dibuixants de la revista "Star" i/o del grup "El Rrollo", i una altra de pintures de Salvador Juanpere.

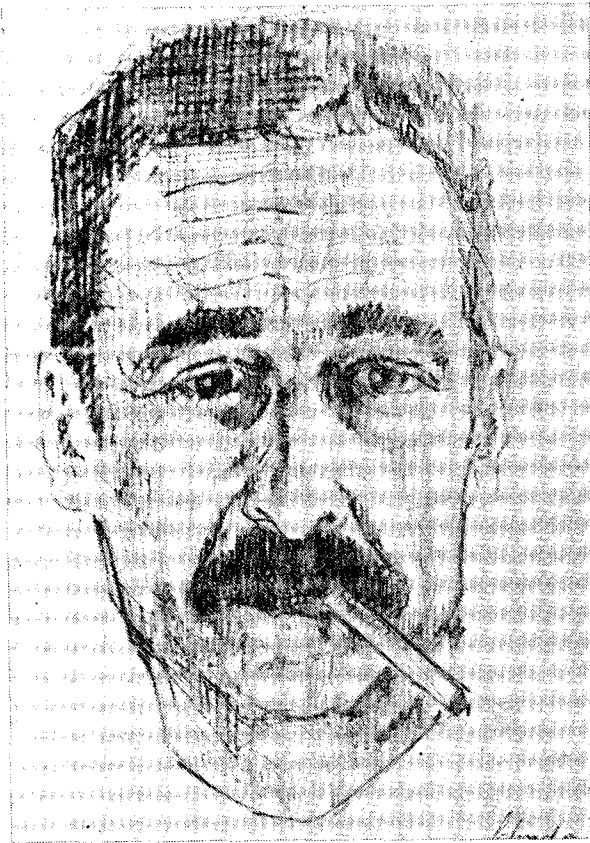

UNES NOTES SOBRE PEDROLO

PEP ALBANELL

Enfrontar-se amb Pedrolo com a novel·lista --més encara, com a escriptor, és a dir: com a narrador, dramaturg, poeta i, fins i tot assagista--, representa, fonamentalment, acarar-se amb les dues característiques que, en la meua opinió, defineixen

l'autor: l'inesgotable --i fructífer-- afany d'experimentació, i una constant, decidida i compromesa reiteració sobre uns temes concrets que el preocupen com a home i com a ciutadà dels Països Catalans. S'ha acceptat d'una manera tàcita i gairebé unànime que l'obra de Pedrolo atreu el lector sobretot pel seu interès, diguem-ne, humà i actual, al marge, naturalment, d'altres innegables valors literaris. Gosaria dir que en Pedrolo és, en la nostra literatura de creació actual, on més clarament es tipifica "la projecció de la cultura en funció de l'home" (Manuel Tuñón de Lara). En ell el condicionament històrico-polític no és, com passa en d'altres autors, inevitable i inconscient, sinó conscient i fonamental, fins al punt que la seva obra seria irimaginable sense la càrrega crítica i el caràcter de crònica marginal "d'un temps i d'un país" que duu inherent. Resulta, en aquest aspecte, curiós, constatar que mentre ha assajat quasi tots els gèneres literaris i quasi totes les formes expressives vigents (la divisió o classificació dels seus títols és --com es pot comprovar en el llibre d'en Coca "Pedrolo Perillós"-- una llarga tirallonga inestroncada), i ha escrit textos de tota mena, fins i tot del que hom (santa ignorància!) anomena pejorativament subgèneres, com és ara el policíac i el de ciència-ficció; en canvi, fins ara, no li coneixem (i això no vol pas dir que no ens sorprengui en un futur més o menys pròxim amb una novel·la d'aquest gènere) cap novel·la històrica. El raonament que jo em faig és tal vegada simplista, però crec que té certa coherència: Pedrolo no se sent motivat per la història passada sinó per la present. (Vull dir la que vivim ara, amb el seus antecedents i el seu futur immediats. No vull pas dir que els autors que han conreat la novel·la històrica ho hagin fet evadint-se del present, sinó, de vegades, tot al contrari: hom contempla el passat i l'avalua precisament pel que té de comú i vàlid per al present; pel que té, en tot cas, d'exemplificador. I de vegades, fins i tot, davant la impossibilitat de tractar el present per motius de censura, el passat pot ser un recurs, una magarrufa formal que permet analitzar uns problemes i unes situacions actualíssimes amb disfresses antigues. De totes maneres

Dibuix: S. Juarpere - Huguet

aquests mètodes indirectes --que pressuponen sovint una gran elaboració prèvia--, no semblen plaure al nostre autor. Per ara, dic, i basant-me en la seva producció èdita). El que sí utilitza sovint és el recurs de la ciència-ficció, que, per qui no conegui mínimament el gènere --i pel que ha escrit Pedrolo sota aquesta denominació-- podria semblar també un allunyament de la realitat cap a mons i èpoques siderals. Doncs no; la ciència-ficció permet a l'autor penetrar més profundament en la realitat històrica que està vivint --o patint--, transcendir-la, extrapolar-la, per posar més en evidència les seves contradiccions. I tot això sense desconnectar-se del seu món actual. I és en aquest sentit que l'utilitza Pedrolo. Com ha utilitzat aquell altre gènere que es podria qualificar de fantàstic i de simbòlic alhora i que, entre Kafka i l'absurd, descriu una perfecta paràbola damunt la realitat catalana sota el franquisme. Em refereixo als tres llibres més clarament polítics de Pedrolo: "Totes les bèsties de càrrega",

"Acte de violència" i "Hem posat les mans a la crònica". Les tres metàfores novel·lades --que jo gairebé qualificaria de trilogia-- descriuen tres estats de lluita diferent d'un poble oprimint pel tirà: la resistència, la revolució passiva (la revolució, utòpica, és clar, pel pacifisme) i la revolució armada. D'altra banda, aquesta fidelitat vers el seu poble, aquest compromís pedrolià insubornable, ve acompanyat d'una gran inquietud tècnica, experimental i estructural. Si bé no és gaire corrent que un tema de Pedrolo causi sorpresa (dic sorpresa, no rebombori, com en el seu moment va armar "Un amor fora ciutat"), per la seva novetat, car es manté fidel a unes constants, cada nova obra és un pas enllà en la recerca de nous camins i noves "maneres". Això és concreta, em sembla, en el fet que Pedrolo no considera la literatura com una cosa immòbil i estàtica, sinó viva i en evolució constant. La seva inquietud dels problemes d'avui es tradueix, en el pla formal, en un intent d'adequar la tècnica narra-

tiva al moment i a la manera de ser de l'actualitat, més que adequar-la a la història que ens conta. Vivim en un món solmès a una constant mutació. Un dels signes de la nostra època deu ser el d'una ininterrompuda conquesta d'un canvi que mai no acaba d'assentar-se. La insatisfacció vital de l'home obligat a jugar un joc massa bèstia, perillós i insatisfactori, ha de traspuar, necessàriament, en les seves obres de creació. Aquest fet és indefugible per tots els treballadors de la cultura del nostre segle. En Pedrolo --i en tots els autors que contempen lúcidament el món on viuen-- la insatisfacció és un element fonamental en el motor de la seva obra; en el cas concret del nostre novel·lista, aquesta insatisfacció es fa palesa no sols en els temes, sinó en la incansable recerca d'una manera nova de dir les coses. Aquestes dues constants (el compromís amb la seva/nostra història com a homes i com a catalans, i aquest constant "explorar i explotar" --Joan Fuster-- nous mitjans narratius) configuren, doncs, en certa manera, el contorn del nostre primer novel·lista. A part d'això, i potser com a element anecdòtic, cal fer referència a un ingredient que rarament falta en els seus escrits d'imaginació: la pulsio sexual. (He escrit "pulsio sexual" i no "sexe", perquè crec que hi ha un matis important de diferència entre els dos conceptes). Reprimit per la censura i, potser, per una moral hipòcrita quant al sexe, Pedrolo s'ha escarrassat per introduir, en les seves ficcions, un element que sovint ens ha estat escamotejat, no solament de la nostra cultura, sinó de la nostra vida; baratant-lo per caricatures més o menys ridícules i estereotipades que ben poca cosa ten(i)en de comú amb la realitat. L'experiència sexual, evidentment, no té res a veure amb la literatura, però no és lícit, tampoc, mutilar, pels motius que siguin, un fet tan important i tan vital de les expressions artístiques d'un poble. Pedrolo ha lluitat contínuament per deixar entreveure quan no podia fer altrament, i per posar en evidència quan el puritanisme s'ha aigualit, la importància de la pulsio sexual no tan sols en la vida, sinó també en el mateix origen de la creació (i, per tant, de la creació literària).